

Ja

OBYWATEL

Z Konstytucją za pan brat

Dlaczego warto znać Konstytucję?

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej to najważniejszy dokument w naszym państwie – zbiór zasad, które tworzą fundament naszego życia społecznego, prawnego i obywatelskiego. Choć może kojarzyć się z czymś trudnym i odległym, tak naprawdę dotyka codziennych spraw: prawa do edukacji, wolności słowa, równości wobec prawa czy możliwości udziału w wyborach. Znajomość Konstytucji to pierwszy krok do świadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa w społeczeństwie.

„W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny...”

– tymi słowami zaczyna się Preambuła Konstytucji RP, podkreślając, że to my – obywatele – jesteśmy odpowiedzialni za państwo, które budujemy razem. Konstytucja to nie dokument do odłożenia na półkę – to mapa, według której powinien działać każdy obywatel, urzędnik i polityk.

Cel broszury:

Celem tej broszury jest pokazanie, że Konstytucja nie jest „martwym dokumentem”. To tekst, który wpływa na nasze życie – od szkolnych zasad, przez korzystanie z Internetu, po relacje z instytucjami państwowymi. W prosty sposób opowiemy, co konkretnie oznaczają najważniejsze artykuły i jak przekładają się na codzienne sytuacje.

*Zachęcamy Cię do lektury – przekonaj się,
że z Konstytucją naprawdę warto być za pan brat.*

Rozdział 1: Co to jest Konstytucja?

Czym jest Konstytucja i dlaczego jest najważniejszym aktem prawnym w Polsce?

Konstytucja to najważniejszy akt prawny w Polsce – taki, który stoi na samym szczycie wszystkich przepisów prawa. Można ją porównać do fundamentu domu: to na niej opiera się cały system prawny i funkcjonowanie państwa. Wszystkie inne ustawy i decyzje muszą być z nią zgodne. Gdyby coś było sprzeczne z Konstytucją – nie powinno obowiązywać.

Konstytucja RP została uchwalona 2 kwietnia 1997 roku i obowiązuje do dziś. Określa ona:

- jak działa państwo (kto sprawuje władzę i w jaki sposób),
- jakie są prawa i wolności obywateli (np. wolność słowa, prawo do nauki, prywatności, zrzeszania się),
- jakie są obowiązki obywateli (np. przestrzeganie prawa, dbanie o środowisko),
- co robią instytucje państwowe i jak mają ze sobą współpracować.

Dlaczego jest taka ważna?

Ponieważ chroni nasze podstawowe prawa i wolności. Dzięki niej wiemy, czego możemy oczekiwać od państwa – i czego ono może oczekiwać od nas. Konstytucja to wspólny punkt odniesienia, który powinien łączyć wszystkich obywateli, niezależnie od poglądów. To także tarcza, która broni nas przed nadużyciami władzy.

W skrócie: Konstytucja to reguły gry w demokratycznym państwie – i każdy obywatel powinien je znać.

Jak powstała obecna Konstytucja RP?

Obowiązująca dziś Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej to owoc wielu lat pracy i debat, które rozpoczęły się w czasie wielkich zmian ustrojowych po upadku komunizmu w Polsce. Poprzednia konstytucja z 1952 roku – napisana w czasach PRL – przestała odpowiadać realiom demokratycznego państwa. Potrzeba nowego, spójnego i nowoczesnego dokumentu była oczywista.

Już w 1989 roku zaczęto myśleć o stworzeniu nowej konstytucji, ale konkretne działania rozpoczęły się po pierwszych wolnych wyborach w 1991 roku. W 1992 roku Sejm powołał Komisję Konstytucyjną Zgromadzenia Narodowego, która miała przygotować projekt nowej ustawy zasadniczej. Swoje propozycje mogły zgłaszać różne środowiska polityczne, a także – po nowelizacji ustawy – grupa co najmniej 500 tysięcy obywateli.

W sumie powstało aż osiem różnych projektów, zgłaszanych m.in. przez prezydenta Lecha Wałęsę, różne partie polityczne oraz NSZZ „Solidarność”.

Zanim udało się wypracować pełną wersję konstytucji, w 1992 roku uchwalono tzw. „małą konstytucję”. Była to tymczasowa ustawa regulująca najważniejsze zasady ustroju państwa, zwłaszcza podział władzy i rolę samorządu. Dzięki niej można było w miarę stabilnie funkcjonować do czasu uchwalenia pełnej konstytucji.

W kwietniu 1997 roku, po latach pracy, Zgromadzenie Narodowe przyjęło nową Konstytucję (451 głosów za, 40 przeciw). Następnie została ona poddana pod głosowanie w ogólnokrajowym referendum – 25 maja 1997 roku. Ostatecznie 53,5% głosujących opowiedziało się za jej przyjęciem.

Prezydent Aleksander Kwaśniewski podpisał Konstytucję 16 lipca 1997 roku, a 17 października 1997 roku dokument oficjalnie wszedł w życie. Tego dnia zakończyła się era Konstytucji PRL i „małej konstytucji”. Od tej pory obowiązuje jeden, spójny akt – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Zasada nadrzędności Konstytucji

Konstytucja to fundament, na którym opiera się cały system prawa w Polsce. W artykule 8 Konstytucji zapisano wyraźnie:

„Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej.” (art. 8 ust. 1)

Co to znaczy w praktyce?

1. Wszystko musi być zgodne z Konstytucją

Każda ustawa, rozporządzenie czy decyzja urzędnika musi być zgodna z Konstytucją. Jeśli jakiś przepis jest z nią sprzeczny – nie powinien obowiązywać. Konstytucja „stoi na szczycie” całego systemu prawnego – inne akty prawne mają jej „służyć” i ją uszczegóławiać, ale nigdy nie mogą jej podważać.

2. Przysięga na Konstytucję

Najważniejsze osoby w państwie – prezydent, premier, posłowie, sędziowie – składają przysięgę, że będą działać zgodnie z Konstytucją i jej bronić. To pokazuje, że jej przestrzeganie nie jest tylko formalnością – to zobowiązanie wobec całego społeczeństwa.

3. Co jeśli ktoś złamie Konstytucję?

Jeśli ktoś uchwali prawo sprzeczne z Konstytucją, może zostać ono unieważnione przez Trybunał Konstytucyjny. To właśnie ten organ czuwa nad zgodnością ustaw z Konstytucją i może nakazać ich usunięcie z porządku prawnego.

4. A co z prawem unijnym?

Polska, będąc członkiem Unii Europejskiej, musi przestrzegać także prawa unijnego. Jednak Trybunał Konstytucyjny w swoich orzeczeniach (np. z 2005 roku) uznał, że Konstytucja ma pierwszeństwo nawet przed prawem unijnym.

W razie konfliktu są trzy możliwe wyjścia:

- zmienić Konstytucję,
- zmienić prawo unijne,
- albo – w ostateczności – rozważyć wystąpienie z UE.

W praktyce jednak Polska stara się tak interpretować prawo, by unikać sprzeczności.

Rozdział 2: Nasze prawa – co gwarantuje Konstytucja?

Prawa i wolności obywatelskie (wolność słowa, równość wobec prawa, prawo do nauki, ochrony zdrowia, prywatności itp..)

Konstytucja to nie tylko zbiór zasad dotyczących funkcjonowania państwa – to przede wszystkim gwarancja Twoich praw i wolności. Każdy obywatel i każda obywatelka ma zapisane w Konstytucji określone prawa, których nikt – nawet władza – nie może bez powodu ograniczyć. Oto kilka najważniejszych z nich:

Wolność słowa

Art. 54 ust. 1 Konstytucji RP:

„Každemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.”

Masz prawo mówić, co myślisz – o polityce, kulturze, religii, szkole czy społeczeństwie – także w internecie. Nikt nie może Cię za to uciszać, o ile nie łamiesz prawa (np. nie nawołujesz do przemocy czy nienawiści).

Równość wobec prawa

Art. 32 ust. 1 Konstytucji RP:

„Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.”

Nie ma obywateli „lepszycy” i „gorszy”. Każda osoba, bez względu na płeć, kolor skóry, orientację, przekonania czy status majątkowy, podlega tym samym przepisom i ma prawo do takiego samego traktowania.

Prawo do nauki

Art. 70 ust. 1 Konstytucji RP:

„Každy ma prawo do nauki. Nauka do 18. roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.”

Państwo ma obowiązek zapewnić dostęp do edukacji – bez względu na to, gdzie mieszkasz i ile pieniędzy mają Twoi rodzice. Nauka to Twoje konstytucyjne prawo i fundament rozwoju.

Prawo do ochrony zdrowia

Art. 68 ust. 1 Konstytucji RP:

„Každy ma prawo do ochrony zdrowia.”

Ust. 2: „Obywatelom, niezależnie od sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.”

Kiedy jesteś chory, masz prawo do leczenia. To państwo ma zadbać, by każdy miał dostęp do lekarza – nie tylko ci, których na to stać.

Prawo do prywatności

Art. 47 Konstytucji RP:

„Każdy ma prawo do ochrony życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.”

Art. 49:

„Zapewnia się wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Ich ograniczenie może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony.”

Twoje życie prywatne, rozmowy, listy czy e-maile są chronione. Policja, szkoła czy inny urząd nie może bez podstawy prawnej ingerować w Twoją prywatność.

Prawo do udziału w życiu publicznym

Art. 62 ust. 1 Konstytucji RP:

„Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat.”

Art. 63:

„Każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej.”

Możesz głosować, kandydować, protestować, pisać petycje, angażować się w działania społeczne. Masz realny wpływ na to, jak wygląda Twoje otoczenie – lokalnie i w całym kraju. Pamiętaj: Twoje prawa są chronione, ale korzystanie z nich wiąże się też z odpowiedzialnością. Wolność nie oznacza dowolności – ważne jest, by korzystać z niej w sposób odpowiedzialny, z poszanowaniem praw innych osób.

Rozdział 3: Obowiązki obywatela – to działa w dwie strony

Obowiązek przestrzegania prawa, płacenia podatków, obrony Ojczyzny

Konstytucja RP gwarantuje nam wiele praw i wolności, ale przypomina też, że każdy obywatel ma obowiązki wobec państwa i wspólnoty, której jest częścią.

Oto najważniejsze z nich:

Przestrzeganie prawa

Art. 83 Konstytucji RP: Każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej.

Niezależnie od wieku, statusu społecznego czy poglądów – każdy musi przestrzegać obowiązującego prawa. To oznacza np. zakaz niszczenia mienia, przemocowych zachowań, jazdy bez biletu czy oszustw podatkowych.

Nie możesz się tłumaczyć, że nie znałeś prawa – np. łamiąc przepisy drogowe.

Nieznajomość prawa nie zwalnia z jego przestrzegania.

Płacenie podatków

Art. 84 Konstytucji RP: Każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie.

Podatki to nie kara – to sposób finansowania wspólnych usług: szkół, szpitali, dróg czy ochrony środowiska. Dzięki podatkom działa całe państwo.

Kupując bilet do kina czy grę komputerową, płacisz VAT. Jeśli pracujesz na umowie – płacisz podatek dochodowy. To element wspólnej odpowiedzialności.

Obrona Ojczyzny

Art. 85 ust. 1 Konstytucji RP: Obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona Ojczyzny.

Chodzi nie tylko o służbę wojskową (która obecnie jest dobrowolna), ale także o gotowość do obrony kraju w sytuacjach zagrożenia oraz wspieranie bezpieczeństwa i porządku w państwie.

W czasie pandemii wiele osób wspierało służby medyczne czy ratownicze. To też forma odpowiedzialności za wspólnotę – a więc obrona Ojczyzny w szerokim sensie.

Wierność Rzeczypospolitej i troska o dobro wspólne

Art. 82 Konstytucji RP: Obowiązkiem obywatela polskiego jest wierność Rzeczypospolitej Polskiej oraz troska o dobro wspólne.

To oznacza szacunek do instytucji publicznych, aktywność społeczną i uczciwe postępowanie w życiu codziennym.

Nie śmiecisz w lesie, pomagasz starszej osobie w sklepie, zgłaszasz uszkodzoną latarnię uliczną. To małe gesty, ale właśnie one budują wspólne dobro.

Równowaga między wolnością a odpowiedzialnością

Konstytucja RP daje Ci wolność, ale przypomina również, że Twoje prawa kończą się tam, gdzie zaczynają prawa innych.

Art. 31 ust. 2 Konstytucji RP:

Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.

Wolność nie oznacza samowoli. Możesz wyrażać swoje opinie – ale nie możesz obrażać innych. Masz prawo do demonstracji – ale nie możesz blokować przejazdu karetce. Możesz robić memy – ale nie możesz rozpowszechniać nieprawdziwych, krzywdzących informacji. Możesz słuchać głośnej muzyki w słuchawkach, ale nie możesz zakłócać ciszy nocnej innym sąsiadom. Masz prawo do wolności – ale też obowiązek empatii, odpowiedzialności i szacunku wobec innych.

To właśnie równowaga między Twoimi prawami a dobrem wspólnym buduje demokratyczne społeczeństwo.

Rozdział 4: Kto rządzi w Polsce i dlaczego tak?

Zasada trójpodziału władzy: ustawodawcza, wykonawcza, sądownicza

Na czym opiera się władza w Polsce? Nie na sile ani przypadku – ale na zasadzie trójpodziału i równowagi władzy, zapisanej w art. 10 Konstytucji RP:

„Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.”

To oznacza, że nikt nie rządzi sam. Władza jest podzielona między różne instytucje, które kontrolują się nawzajem, by żadna nie mogła przekroczyć swoich uprawnień.

Trójpodział władzy – co to znaczy?

Ta koncepcja sięga XVIII wieku i została rozwinięta przez Monteskiusza. Jego główną myślą było: „Nie ma wolności, jeśli władza sądowa nie jest oddzielona od prawodawczej i wykonawczej.”

W Polsce władza ustawodawcza należy do Sejmu i Senatu, czyli dwóch izb parlamentu. To oni tworzą prawo – uchwalają ustawy, decydują o najważniejszych sprawach państwa oraz sprawują kontrolę nad działaniami rządu.

Władzę wykonawczą sprawują Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej oraz Rada Ministrów, czyli rząd. Ich zadaniem jest wprowadzanie prawa w życie, zarządzanie państwem oraz realizacja bieżącej polityki wewnętrznej i zagranicznej.

Z kolei władza sądownicza należy do sądów i trybunałów. To one rozstrzygają spory między obywatelami, firmami czy instytucjami oraz oceniają, czy działania podejmowane przez inne organy państwa są zgodne z obowiązującym prawem i Konstytucją.

Każda władza ma inne zadania i nie może przejmować kompetencji innych, a jednocześnie musi liczyć się z ich kontrolą.

Władza ustawodawcza: tworzy zasady gry

To Sejm (460 posłów) i Senat (100 senatorów) tworzą prawo. Mogą je inicjować, omawiać, poprawiać i ostatecznie uchwalać. Do ich zadań należy także kontrola nad rządem, np. poprzez wotum nieufności, interpelacje czy komisje śledcze.

Sejm i Senat są wybierani przez obywateli w wolnych wyborach. Reprezentują nas i mają działać w naszym imieniu.

Władza wykonawcza: rządzi na co dzień

Na czele władzy wykonawczej stoi Prezydent RP – głowa państwa, wybierana w wyborach powszechnych. Jego zadania to m.in. podpisywanie ustaw (może je też zawetować), reprezentowanie kraju na arenie międzynarodowej i dowodzenie siłami zbrojnymi. Powołuje premiera i – na jego wniosek – członków rządu, w wyjątkowych sytuacjach może rozwiązać Sejm.

Rząd (Rada Ministrów z premierem na czele) to zespół ministrów, którzy odpowiadają za wprowadzanie ustaw w życie i zarządzają państwem na co dzień – od finansów i zarządzania gospodarką, przez edukację i zdrowie, po inne obszary życia publicznego. Realizują to, co uchwalił parlament.

Władza sędziowska: pilnuje zasad

Sądy i trybunały stoją na straży sprawiedliwości. Ich rola to:

- rozstrzyganie sporów między obywatelami, instytucjami, firmami (np. w sprawach karnych, cywilnych, administracyjnych),
- czuwanie nad tym, by działania władzy były zgodne z obowiązującym prawem,
- ochrona praw obywateli.

Sędziowie są niezawisli i niezależni – nie podlegają ani rządowi, ani parlamentowi. Dzięki temu mogą wydawać uczciwe, bezstronne wyroki.

Dlaczego ten podział ma sens?

Bo żadna władza nie może rządzić sama ani bez ograniczeń. Parlament może uchylać prawo, ale prezydent może je zawetować. Rząd może działać, ale jest kontrolowany przez Sejm. Sąd może unieważnić nielegalną ustawę. To właśnie równowaga i wzajemna kontrola. Wyobraź sobie, że parlament uchyla prawo ograniczające dostęp do informacji publicznej. Prezydent może je zawetować, a jeśli mimo to wejdzie w życie, Trybunał Konstytucyjny może orzec, że narusza Konstytucję – i unieważnić ustawę. Chcesz, by Twoje prawa były bezpieczne? Właśnie dlatego ważny jest trójpodział władzy.

Rozdział 5: Wybory i demokracja – głos obywatela

Prawa wyborcze, wybory powszechne

W demokratycznym państwie to obywatele są źródłem władzy – to oni decydują, kto będzie sprawował rządy. Dlatego tak ważne są wybory powszechne, w których każdy obywatel i każda obywatelka mogą wziąć udział, by wyrazić swoją wolę.

Prawa wyborcze gwarantuje Konstytucja RP. Artykuł 62 ust. 1 stanowi:

„Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat.”

W praktyce oznacza to, że jako obywatel masz prawo:

- wybierać posłów i senatorów (czyli tworzyć Sejm i Senat),
- głosować w wyborach prezydenckich,
- brać udział w wyborach samorządowych (np. burmistrza, wójta, radnych),
- wybierać swoich reprezentantów do Parlamentu Europejskiego.

Wybory są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym – tak zapisano w Konstytucji (art. 96 i 127). Co to oznacza?

Powszechne – każdy pełnoletni obywatel ma prawo głosu,

Równe – każdy głos ma taką samą wagę,

Bezpośrednie – głosujesz osobiście na konkretnego kandydata lub listę,

Tajne – nikt nie ma prawa wiedzieć, na kogo oddajesz głos.

Udział w wyborach to nie tylko prawo, ale i odpowiedzialność – dzięki niemu wpływasz na to, w jakim kierunku będzie zmierzać kraj, Twoja miejscowość czy cała wspólnota europejska

Dlaczego warto głosować?

Bo głosując, decydujesz. Twój głos ma znaczenie – kształtuje skład władz, a przez to także decyzje dotyczące Twojego życia: pracy, edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa.

Nieobecność przy urnie to rezygnacja z wpływu.

Rola obywateli w demokracji: wybory, referenda, inicjatywa obywatelska

W demokracji obywatele nie są tylko widzami – są jej fundamentem i aktywnymi uczestnikami. To oni decydują, w jakim kierunku ma zmierzać państwo. Rola obywateli nie kończy się na oddaniu głosu raz na kilka lat. Demokracja daje im znacznie więcej narzędzi wpływu.

Wybory

To podstawowy i najważniejszy sposób, w jaki obywatele wyrażają swoją wolę. Udział w wyborach pozwala wybrać przedstawicieli do Sejmu, Senatu, samorządów, Parlamentu Europejskiego czy na urząd Prezydenta. Głosując, obywatele decydują, kto będzie tworzyć prawo i sprawować władzę w ich imieniu.

Referenda

Referendum to forma bezpośredniego decydowania przez obywateli w najważniejszych sprawach. W Polsce może zostać przeprowadzone np. w sprawie zmiany Konstytucji lub przystąpienia do międzynarodowej organizacji. Wynik referendum jest wiążący, jeśli weźmie w nim udział odpowiednia liczba osób. Prawo do udziału w referendum gwarantuje Konstytucja w art. 125.

Inicjatywa obywatelska

Każda grupa co najmniej 100 tysięcy obywateli może złożyć do Sejmu swój własny projekt ustawy – to tzw. inicjatywa ustawodawcza. Dzięki temu obywatele mogą sami zaproponować zmiany prawa w ważnych dla nich sprawach. Taką możliwość przewiduje art. 118 ust. 2 Konstytucji RP.

Demokracja nie działa bez aktywnych obywateli. Ich zadaniem nie jest tylko głosowanie, ale również czuwanie nad działaniami władzy, wyrażanie opinii, uczestnictwo w konsultacjach społecznych i korzystanie z narzędzi, które daje im prawo. To właśnie zaangażowanie obywateli buduje silne, sprawiedliwe i otwarte państwo.

Dlaczego udział w wyborach ma sens?

Udział w wyborach ma sens, ponieważ to właśnie wtedy obywatele mają realny wpływ na to, kto będzie podejmował decyzje w ich imieniu – o edukacji, zdrowiu, bezpieczeństwie, podatkach czy środowisku. Głosując, wybieramy ludzi, którzy będą stanowili prawo i zarządzali państwem lub samorządem. To nie tylko prawo, ale też odpowiedzialność za przyszłość – swoją, swoich bliskich i całej wspólnoty.

Nieoddanie głosu to oddanie decyzji innym. Jeśli nie głosujesz, inni zdecydują za Ciebie – może wbrew Twoim poglądom i interesom. Każdy głos się liczy – w wielu wyborach różnice między kandydatami liczone były w setkach czy nawet dziesiątkach głosów.

Wybory to także sygnał dla polityków – pokazują, że społeczeństwo patrzy im na ręce i oczekuje konkretnych działań. Im więcej ludzi bierze udział w głosowaniu, tym silniejszy jest mandat społeczny i tym trudniej go zignorować. Dlatego wybory to nie tylko obowiązek, ale potężne narzędzie obywatelskiego wpływu.

Rozdział 6: Trybunał Konstytucyjny – strażnik Konstytucji

Czym jest TK, co robi i dlaczego ma znaczenie

Trybunał Konstytucyjny (TK) to jeden z najważniejszych organów w państwie demokratycznym. Jego głównym zadaniem jest czuwanie nad zgodnością prawa z Konstytucją – czyli pilnowanie, aby żadne ustawy, rozporządzenia czy działania władz publicznych nie naruszały podstawowych zasad ustrojowych i praw obywateli.

Zgodnie z art. 188 i 189 Konstytucji RP, Trybunał Konstytucyjny orzeka m.in. o:

- zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją,
- zgodności przepisów prawa wydawanych przez organy władzy z Konstytucją i ustawami,
- skargach konstytucyjnych obywateli (gdy ich prawa zostały naruszone przez niekonstytucyjne prawo),
- sporach kompetencyjnych między centralnymi organami państwa.

Dzięki Trybunałowi Konstytucyjnemu obywatele mają dodatkową ochronę przed nadużyciami władzy. Jeśli jakaś ustawa narusza Konstytucję, TK może ją unieważnić – co oznacza, że przestaje obowiązywać. Działalność Trybunału ma więc ogromne znaczenie dla zachowania równowagi władz, praworządności i bezpieczeństwa naszych wolności.

Krótko mówiąc – Trybunał Konstytucyjny jest jak sędzia, który stoi na straży tego, by w Polsce prawo nie łamało... prawa najwyższego rzędu – Konstytucji.

Zakończenie

Konstytucja to nie tylko dokument prawny – to fundament naszego wspólnego życia w państwie. Gwarantuje Ci prawa i wolności, których nikt nie może naruszyć bez powodu. To dzięki niej możesz uczyć się, wyrażać swoje poglądy, głosować, uczestniczyć w debacie publicznej, domagać się ochrony prywatności i sprawiedliwości.

Ale Konstytucja to również Twoja odpowiedzialność – za przestrzeganie prawa, szanowanie innych i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Demokracja nie działa sama – potrzebuje świadomych, zaangażowanych obywateli, którzy rozumieją, że ich głos ma znaczenie, a ich wybory kształtują rzeczywistość.

Dowiedz się, co naprawdę gwarantuje Ci Konstytucja. Zrozum swoje prawa i obowiązki – to Twoja tarcza w kontaktach z państwem i innymi obywatelami.

Nie pozwól, by ktoś ograniczał Twoje prawa albo łamał zasady państwa prawa. Reaguj, gdy widzisz niesprawiedliwość. W demokracji każdy głos się liczy – także Twój.

Głosuj, protestuj, pytaj, domagaj się – masz do tego prawo. Udział w demokracji to nie przywilej, to Twoje konstytucyjne narzędzie zmiany.

Znajomość Konstytucji to pierwszy krok do bycia silnym i odpowiedzialnym obywatelem. Sięgnij po nią nie tylko wtedy, gdy coś jest nie tak – ale wtedy, gdy chcesz coś zmienić na lepsze.

Konstytucja działa wtedy, gdy z niej korzystasz. Bądź aktywnym obywatelem – dla siebie i dla innych.

Projekt dofinansowano ze środków
Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach programu „Młodzi oby

**Ministerstwo
Edukacji Narodowej**

ORGANIZATOR:

PATRONI MEDIALNI:

